

Υπόθεση C-627/23

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

13 Οκτωβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Cour de cassation (Βέλγιο)

Ημερομηνία της απόφασεως του αιτούντος δικαστηρίου:

29 Σεπτεμβρίου 2023

Αναιρεσείοντες:

Commune de Schaerbeek

Commune de Linkebeek

Αναιρεσίβλητη:

Holding Communal SA

1. Αντικείμενο και στοιχεία της διαφοράς:

- 1 Η ανώνυμη εταιρία Holding communal (πρώην Crédit communal de Belgique) έχει ως μετόχους τις επαρχίες και τους δήμους που χρηματοδοτούνται από την ίδια. Κατέχει σημαντική συμμετοχή στην ανώνυμη εταιρία Dexia και στην ανώνυμη εταιρία Dexia banque (νυν Belfius banque).
- 2 Για να αντιμετωπίσει την τραπεζική κρίση του 2008, συμμετείχε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, ύψους 500 εκατομμυρίων ευρώ, της ανώνυμης εταιρίας Dexia. Προκειμένου να ανταποκριθεί στη δέσμευση αυτή, το διοικητικό συμβούλιο της ανώνυμης εταιρίας Holding communal αποφάσισε να αποταθεί στους μετόχους προτείνοντας αυξήσεις κεφαλαίου ιδίως μέσω εισφορών σε μετρητά, οι οποίες εγκρίθηκαν κατά τη γενική συνέλευση των μετόχων της 30ής Σεπτεμβρίου 2009.
- 3 Όλοι οι μέτοχοι δέχθηκαν να εγγραφούν στις αυξήσεις κεφαλαίου.

- 4 Στις 7 Δεκεμβρίου 2011, η έκτακτη γενική συνέλευση της ανώνυμης εταιρίας Holding communal αποφάσισε τη λύση και τη θέση υπό εκκαθάριση της εταιρίας. Δεδομένου ότι δεν ήταν δυνατό να διανεμηθεί οποιοδήποτε προϊόν εκκαθάρισεως, οι μέτοχοι απώλεσαν το σύνολο των εγγραφών τους.
- 5 Οι δήμοι του Schaerbeek και του Linkebeek άσκησαν αγωγή με αίτημα την ακύρωση των εγγραφών τους στις αυξήσεις κεφαλαίου, λόγω της μη δημοσίευσης ενημερωτικού δελτίου πριν από την πρόσκληση στους μετόχους να εγγραφούν στις αυξήσεις κεφαλαίου.
- 6 Με απόφαση της 12ης Απριλίου 2022, το cour d'appel de Bruxelles (εφετείο Βρυξελλών, Βέλγιο) επικύρωσε την απόφαση με την οποία είχε απορριφθεί η αγωγή τους. Όπως και το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το εφετείο έκρινε ότι οι τίτλοι που εκδόθηκαν κατά τις επίδικες αυξήσεις κεφαλαίου, όντας μη διαπραγματεύσιμοι, δεν ήταν κινητές αξίες, με αποτέλεσμα να μην εφαρμόζεται ο νόμος που επέβαλε τη δημοσίευση «ενημερωτικού δελτίου».
- 7 Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Βέλγιο) εξετάζει την έννοια της κινητής αξίας, η οποία περιλαμβάνεται στην οδηγία την οποία μεταφέρει ο βελγικός νόμος.

2. Κρίσιμες διατάξεις:

A. *Το δίκαιο της Ένωσης*

Οδηγία 2003/71/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το ενημερωτικό δελτίο που πρέπει να δημοσιεύεται κατά τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών ή την εισαγωγή τους προς διαπραγμάτευση και την τροποποίηση της οδηγίας 2001/34/ΕΚ

- 8 Το άρθρο 1, με τίτλο «Σκοπός και πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«1. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η εναρμόνιση των απαιτήσεων κατάρτισης, έγκρισης και διανομής του ενημερωτικού δελτίου που πρέπει να δημοσιεύεται κατά τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών ή την εισαγωγή τους προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά που βρίσκεται ή λειτουργεί σε κράτος μέλος».
- 9 Το άρθρο 2, με τίτλο «Ορισμοί», ορίζει τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

 - α) “κινητές αξίες”: οι μεταβιβάσιμες κινητές αξίες, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 4 της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ, εξαιρουμένων τίτλων της νομισματοαγοράς, όπως ορίζονται από το άρθρο 1 παράγραφος 5 της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ διάρκειας μικρότερης των δώδεκα μηνών. Για τους τίτλους αυτούς μπορεί να ισχύει η εθνική νομοθεσία: [...]»

Οδηγία 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου

- 10 Το άρθρο 4, με τίτλο «Ορισμοί», ορίζει τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

18) “κινητές αξίες”: οι κατηγορίες κινητών αξιών που επιδέχονται διαπραγματεύσεως στην κεφαλαιαγορά, εξαιρουμένων των μέσων πληρωμής, και ιδίως:

α) μετοχές και άλλοι τίτλοι ισοδύναμοι με μετοχές εταιρειών, προσωπικών εταιρειών και άλλων οντοτήτων, καθώς και αποθετήρια έγγραφα μετοχών,

[...]

- 11 Το άρθρο 69 ορίζει τα εξής:

«Κατάργηση της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ

Η οδηγία 93/22/ΕΟΚ καταργείται από την 1η Νοεμβρίου 2007. Οι παραπομπές στην οδηγία 93/22/ΕΟΚ λογίζονται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία. Οι παραπομπές σε ορισμούς της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ ή σε άρθρα της λογίζονται ως παραπομπές σε αντίστοιχο ορισμό της παρούσας οδηγίας ή σε άρθρο της».

B. Το βελγικό δίκαιο

- 12 Ο νόμος της 16ης Ιουνίου 2006, σχετικά με τις δημόσιες προσφορές επενδυτικών μέσων και την εισαγωγή επενδυτικών μέσων προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένες αγορές, μετέφερε στο βελγικό δίκαιο την οδηγία 2003/71.

3. Θέσεις των διαδίκων:

A. Οι δήμοι του Schaerbeek και του Linkebeek

- 13 Ο νόμος της 16ης Ιουνίου 2006, καλούμενος επίσης «νόμος περί ενημερωτικού δελτίου», προβλέπει ότι κάθε δημόσια προσφορά επενδυτικών μέσων που πραγματοποιείται στη βελγική επικράτεια και κάθε εισαγωγή επενδυτικών μέσων προς διαπραγμάτευση σε βελγική οργανωμένη αγορά απαιτούν την προηγούμενη δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου από, ανάλογα με την περίπτωση, τον εκδότη, τον προσφέροντα ή το πρόσωπο που ζητεί την εισαγωγή προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά.

- 14 Ελλείπει προηγούμενης δημοσίευσης ενημερωτικού δελτίου, οι εγγραφές στις επίδικες αυξήσεις κεφαλαίου πάσχουν από απόλυτη ακυρότητα.
- 15 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απεφάνθη εσφαλμένα ότι ο «νόμος περί ενημερωτικού δελτίου» δεν είχε εφαρμογή εν προκειμένω, για τον λόγο ότι οι αυξήσεις κεφαλαίου δεν συνεπάγονταν την έκδοση «κινητών αξιών» κατά την έννοια του «νόμου περί ενημερωτικού δελτίου», δεδομένου ότι οι εκδοθείσες μετοχές δεν ήταν διαπραγματεύσιμες στην κεφαλαιαγορά καθόσον μπορούσαν να τις κατέχουν μόνο δημοτικές και επαρχιακές οντότητες και η εκχώρησή τους υπέκειτο σε έγκριση του διοικητικού συμβουλίου.
- 16 Συγκεκριμένα, από το γράμμα του νόμου προκύπτει ότι οι κινητές αξίες η προσφορά των οποίων σε πρόσωπα επιτάσσει την προηγούμενη δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου καλύπτουν, χωρίς περιορισμό, τις «μετοχές εταιριών». Τα πρόσωπα στα οποία κοινοποιείται η προσφορά δεν προσδιορίζονται. Δεν διευκρινίζεται ότι τα πρόσωπα αυτά δεν δύναται να έχουν κοινές ιδιότητες ούτε ότι δεν δύνανται να είναι ήδη μέτοχοι. Οι εν λόγω διατάξεις νόμου ουδόλως απαιτούν, για την εφαρμογή τους, να είναι ελεύθερη από οποιαδήποτε προϋπόθεση η εκχώρηση των οικείων μετοχών εταιριών.
- 17 Κατά συνέπεια, το αν υπάρχουν ή δεν υπάρχουν περιορισμοί στη δυνατότητα εκχώρησής τους, όπως η αναγκαιότητα έγκρισης από το διοικητικό συμβούλιο, καθώς και το αν τα ενδιαφερόμενα «πρόσωπα» ανήκουν ή δεν ανήκουν σε συγκεκριμένη κατηγορία, όπως οι δημοτικές ή επαρχιακές οντότητες, δεν ασκεί επιρροή επί της εφαρμογής του νόμου της 16ης Ιουνίου 2006.
- 18 Η ύπαρξη των χαρακτηριστικών αυτών δεν καθιστά δυνατή την απόρριψη της δυνατότητας διαπραγμάτευσης των μετοχών της εταιρίας στην κεφαλαιαγορά ούτε, ως εκ τούτου, τον αποκλεισμό τους, στη βάση αυτή, από το πεδίο εφαρμογής του νόμου της 16ης Ιουνίου 2006.
- 19 Εξάλλου, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε εσφαλμένα ότι «αν η πρόθεση του νομοθέτη ήταν να συμπεριλάβει στα επενδυτικά μέσα όλες τις μετοχές, περιλαμβανομένων των μη διαπραγματεύσιμων μετοχών, δεν θα είχε προβλέψει στο άρθρο 5 του νόμου της 16ης Ιουνίου 2006 [το οποίο αποτυπώνει το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 18, της οδηγίας 2004/39] ότι κινητές αξίες αποτελούν μόνον οι μετοχές που επιδέχονται διαπραγμάτευση και, επομένως, τα επενδυτικά μέσα κατά την έννοια του νόμου [της 16ης Ιουνίου 2006]».
- 20 Πλην όμως, οι μετοχές εταιριών, όποιες και αν είναι οι προϋποθέσεις και οι ενδεχόμενες διατυπώσεις που πρέπει να τηρούνται κατά την εκχώρησή τους, παραμένουν διαπραγματεύσιμες στην κεφαλαιαγορά, ακόμη και αν η διαπραγμάτευση αυτή πρέπει να οδηγήσει σε συναλλαγή που συνάπτεται με δημοτικές και επαρχιακές οντότητες και υπόκειται στην έγκριση του διοικητικού συμβουλίου.

B. Η ανώνυμη εταιρία Holding communal

- 21 Η ανώνυμη εταιρία Holding communal αμφισβητεί την εφαρμογή του νόμου της 16ης Ιουνίου 2006 και συντάσσεται με τις εκτιμήσεις του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.

4. Εκτίμηση του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου):

- 22 Δυνάμει του νόμου της 16ης Ιουνίου 2006, ως κινητές αξίες νοούνται όλες οι κατηγορίες επενδυτικών μέσων που επιδέχονται διαπραγμάτευση στην κεφαλαιαγορά, όπως, μεταξύ άλλων, οι μετοχές εταιριών.
- 23 Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του εφετείου επισημαίνει ότι «το πρωτοβάθμιο δικαστήριο αποφάσισε ότι ο νόμος [της 16ης Ιουνίου 2006] δεν είχε εφαρμογή στην υπό κρίση διαφορά, για τον λόγο ότι οι επίδικες αυξήσεις κεφαλαίου δεν συνεπάγονταν την έκδοση “κινητών αξιών” κατά την έννοια του νόμου, δεδομένου ότι οι εκδοθείσες μετοχές δεν ήταν διαπραγματεύσιμες στην κεφαλαιαγορά» και επιβεβαιώνει ότι οι εν λόγω μετοχές «δεν αποτελούσαν κινητές αξίες κατά την έννοια του νόμου [της 16ης Ιουνίου 2006]», καθόσον «ήταν δυνατό να κατέχονται μόνο από δημοτικές και επαρχιακές οντότητες και η εκχώρησή τους υπέκειτο στην έγκριση του διοικητικού συμβουλίου».
- 24 Ο νόμος της 16ης Ιουνίου 2006 μεταφέρει στο βελγικό δίκαιο την προμνησθείσα οδηγία 2003/71/EK.
- 25 Καθόσον η εξέταση του λόγου αναιρέσεως προϋποθέτει την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/71/EK, το οποίο παραπέμπει στο άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 18, της οδηγίας 2004/39/EK, πρέπει να υποβληθεί στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα.

5. Προδικαστικό ερώτημα:

- 26 Το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αναστέλλει την ενώπιόν του διαδικασία έως ότου αποφανθεί το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του ακόλουθου προδικαστικού ερωτήματος:

«Κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2003/71/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το ενημερωτικό δελτίο που πρέπει να δημοσιεύεται κατά τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών ή την εισαγωγή τους προς διαπραγμάτευση και την τροποποίηση της οδηγίας 2001/34/EK, το οποίο παραπέμπει στο άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 18, της οδηγίας 2004/39/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, για την τροποποίηση των οδηγιών

85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου, εμπίπτουν στην έννοια της διαπραγματεύσιμης κινητής αξίας στην κεφαλαιαγορά οι μετοχές εταιρίας χαρτοφυλακίου τις οποίες δύνανται να κατέχουν μόνον επαρχίες και δήμοι και η εκχώρηση των οποίων υπόκειται σε έγκριση του διοικητικού συμβουλίου;»

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ